

Notat om tilråding av vedtak om endring av restriksjonssoneforskrift

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Til: Seksjonssjef Kasper Løberg Tangen

Dato: 11. august 2025

Fra: Seksjon fiskehelse og fiskevelferd

Saksnummer: 2025/155703

VEDTAK OM FASTSETTELSE AV ENDRINGSFORSKRIFT

- om restriksjonssone for ILA i Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland.

Innholdet i forskriftsforslaget

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd foreslår å utvide vernesonen i forskrift om restriksjonssone for ILA i Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland, etter utbrudd av ILA på lokalitet 11405 Innerbrokløysa.

Formålet med forskrift om restriksjonssone er å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen ILA hos fisk etter utbrudd av sykdommen i forskriftens virkeområde, se nærmere avgrensning av virkeområde i § 2.

Forskriften legger restriksjoner på aktivitet i området for å hindre videre smitte. I vernesonen er det forbud mot å sette ut akvakulturdyr. I tillegg er det tiltak rettet mot akvakulturanlegg med laksefisk, slakterier og for transport. Mattilsynet kan også treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet som kan innebære fare for smitteoverføring.

I restriksjonssonens overvåkingssone er det krav om månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte. Mattilsynet kan også i overvåkingssonen treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet som kan innebære smitteoverføring.

Mattilsynet kan vedta at vernesonen skal oppheves når vilkårene for det etter forskriftens § 13 er oppfylt. Forskriften oppheves automatisk to år etter fastsettelse av endringsforskrift som opphever vernesonen, jf. forskriftens § 18 andre ledd.

Lokalitet Innerbrokløysa ligger i overvåkingssonen i restriksjonssoneforskrift for ILA i Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland, som ble fastsatt 27. juni 2025.

Basert på ILA-utbruddet på Innerbrokløysa, foreslår vi en endring av [Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksiøs lakseanemi \(ILA\) hos akvakulturdyr, Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland - Lovdata](#)

Utstrekningen av vernesonen utvides til å omfatte lokalitet 11405 Innerbrokløysa. Forskriftens § 2 om virkeområde endres derfor i tråd med dette. Utstrekningen av dagens overvåkingssone forblir uendret med unntak av området som endres fra overvåkingssone til vernesone.

Bakgrunn

Holmøy Havbruk AS varslet Mattilsynet 25. juli 2025 om funn forenelig med ILA på fisk ved lokalitet 11405 Innerbrokløysa i Sortland kommune, Nordland fylke. Mistanken var basert på positive analyseresultater (PCR) etter prøvetaking av fisk ved lokaliteten.

Mattilsynet stadfestet ILA-diagnosen på lokalitet Innerbrokløysa 6. august 2025 på grunnlag av analyseresultater fra Veterinærinstituttet.

Utbredelse av soner

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd og tilsynsdivisjon akvakultur har med bakgrunn i anvisninger i gjeldende beredskapsplan for ILA¹, foreslått en utvidelse av vernesonen rundt lokalitet 45010 Holand for å bekjempe og overvåke sykdommen som nå er avdekket på lokalitet 11405 Innerbrokløysa.

Som grunnlag for vernesonens utstrekning fastslår beredskapsplan for ILA at det skal ligge en vurdering av reell smitterisiko. Det skal legges avgjørende vekt på sykdomspåvisninger, dødelighet, forekomsten av ulik akvakulturvirkomheter i området, avstandsforhold og trafikk av ulike slag mellom disse, bruk av felles landbase eller utstyr, topografiske og hydrografiske forhold i området og andre risikofaktorer som er blitt identifisert gjennom smittekartlegging eller epidemiologiske undersøkelser. Utstrekningen av en vernesone skal være minst 5 km i radius fra smittet anlegg, og som hovedregel være mellom 5-10 kilometer. Lokale forhold kan tilsi at det er nødvendig med en vernesone som er større enn 10 km for å kontrollere utbruddet.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd og tilsynsdivisjon akvakultur har i dette tilfellet vurdert at lokalitet 11405 Innerbrokløysa inkluderes i vernesonen sammen med lokalitetene 45010 Holand, 11410 Litleøya, 33117 Djupvik og 18595 Ytterhavna. Lokalitet 45219 Sigerfjord er en torskelokalitet på land og inkluderes ikke i vernesonen.

Overvåkingssonens utstrekning skal fastsettes på grunnlag av epidemiologiske forhold med vekt på mulig smittekontakt, transportveier, topografiske og hydrografiske forhold i området. Overvåkingssonen skal være minst 10 km i radius fra anlegg med påvist ILA, og som hovedregel være mellom 10 og 20 km. Lokale forhold kan tilsi at det er nødvendig med en overvåkingssone som er større enn 20 km for å kontrollere utbruddet.

Det gjøres ingen endringer i overvåkingssonen som ble etablert i forbindelse med ILA-utbruddet på lokalitet Holand, utover at lokalitet Innerbrokløysa og området rundt gjøres om fra overvåkingssone til vernesone.

For dette tilfellet ser Mattilsynet, på bakgrunn av den alvorlige ILA-situasjonen i området, per nå for seg at dagens overvåkingssone blir stående når vernesonen omgjøres til en overvåkingssone. Forslag om dette vil sendes på høring i forkant av at vernesonen oppheves, dersom det fremdeles er aktuelt.

Bruk av mal for forskrift

Forskrift om restriksjonssone for ILA i Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland, ble etablert før ny forskriftsmal var fastsatt. Fordi vi nå utvider eksisterende vernesone, vil tidligere mal gjelde for hele restriksjonssonen slik den fastsettes nå.

Vurdering av konsekvenser

Den foreslåtte restriksjonssoneforskriften vil kunne medføre negative økonomiske konsekvenser for lokalitetene som blir omfattet av sonene. For at tiltakene som foreslås kan anses

¹ Mattilsynets faglige beredskapsplan for kontroll med utbrudd av infeksiøs lakseanemi (ILA).

uforholdsmessige må det vises til at tiltakene er mer inngripende enn nødvendig for å hindre spredning av ILA.

Mattilsynets ansvar ved utbrudd av alvorlige fiskesykdommer, slik som ILA, er å sørge for en tilstrekkelig og nødvendig bekjempelse av utbruddet for å sikre at sykdommen ikke etablerer seg eller spres videre. Det er derfor avgjørende at tiltak som anses hensiktsmessige og nødvendige for å bekjempe sykdommen iverksettes og gjennomføres. Effekten av tiltakene er vurdert opp mot de totale konsekvensene tiltakene har på næringsaktører og miljøet rundt. Slik seksjon fiskehelse og fiskevelferd ser det representerer de foreslåtte tiltakene nødvendige og godt utprøvde tiltak for å begrense smitte. Hensynet til å hindre spredning av ILA til større deler av områdene rundt må veie tyngre enn de ulemper tiltakene påfører aktørene i den begrensede perioden tiltakene varer.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd mener at endringsforslaget til restriksjonssone samlet sett tar hensyn til smittefare, samtidig som det ivaretar hensynet til at utstrekningen av sonen skal være forholdsmessig og ikke unødig tyngende for oppdrettsvirksomhetene i området.

Det er i tillegg avgjørende med god overvåking og kontroll når slike alvorlige sykdomsutbrudd oppstår. Effektiv håndtering av smittsom sykdom har betydning for fortsatt markedsadgang for norsk laks.

Høring

Restriksjonssoneforskrifter i forbindelse med utbrudd av ILA må etableres raskt for å sikre at effektive smittebegrensende tiltak umiddelbart iverksettes. Med denne bakgrunn har direktør for Avdeling regelverk og kontroll i Mattilsynet besluttet at Mattilsynet kan unnta forskriften fra krav til høring med tre måneders (minimum seks ukers) frist for innspill jf. forvaltningslovens § 37 fjerde ledd bokstav b og instruks om utredning av statlige tiltak punkt 1-4.

Endringsforskriften som foreslås blir fastsatt uten at forslag til endringsforskrift og utbredelsen av sonene har vært sendt ut til berørte aktører til uttalelse. Seksjon fiskehelse og fiskevelferd mener at hensynet til kontradiksjon, ivaretas ved at malen til restriksjonssoneforskrift for ILA har vært gjenstand for regulær høring. I tillegg kan berørte parter som ser behov for endring av denne konkrete forskriften etter at den er fastsatt, gi innspill til Mattilsynet. Innspillene vil bli vurdert og fulgt opp. Dersom Mattilsynet ser at det vil være nødvendig eller hensiktsmessig og forholdsmessig, kan det gjøres tilpasninger og endringer i den fastsatte restriksjonssoneforskriften.

Beslutning om å unnlate høring skal treffes av direktør for Avdeling regelverk og kontroll i Mattilsynet. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet, og skal følge saken, slik utredningsinstruksen krever ved unntak fra kravene i instruksen, se journalpost 5 på saksnummer 2025/155703.

Tilråding

Basert på vurderingene ovenfor, tilrår seksjon fiskehelse og fiskevelferd at vedlagte forskrift om endring av forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksiøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland, fastsettes.

Vedlegg:

Forskrift om endring av forskrift 27. juni 2025 nr. 1350 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksiøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret 11. august 2025 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, delegeringsvedtak 5. mai 2004 og forskrift 6.april .2022 nr. 632 som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om melding, rapportering overvåking, utryddelsesprogram og sykdomsfri status for bestemte dyresykdommer (dyrehelseovervåkningsforskriften) § 3, jf. forordning (EU) 2020/689 art. 58.

I forskrift 27. juni 2025 nr. 1350 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland, gjøres følgende endringer:

§ 2 skal endret lyde:

Forskriften gjelder opprettelse av restriksjonssone bestående av vernesone og overvåkingssone i Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland fylke.

Vernesonen opprettes omkring lokalitetene 45010 Holand og 11405 Innerbrokløysa i Sortland kommune. Vernesonen omfatter lokalitetene 45010 Holand, 11405 Innerbrokløysa, 11410 Litleøya, 33117 Djupvik og 18595 Ytterhavna, og avgrenses:

- Fra øst med en rett linje fra Gjerstad (15,134788; 68,613687) over Sortlandssundet til Kvitnes (15,223649; 68,575274).*
- Mot Fiskfjorden med en rett linje fra et punkt ved Kufisksteinen (15,272111; 68,57796) til Finneset (15,308927; 68,587749) og videre langs Sortlandssundet til et punkt ved Austpolleira (15,630997; 68,617681).*
- I øst fra et punkt ved Austpolleira (15,630997; 68,617681) nordover til et punkt ved Ånesbukta (15,47681; 68,673167).*
- I nord fra et punkt ved Ånesbukta (15,47681; 68,673167) vestover over Sortlandssundet til Sørneset (15,370431; 68,66442).*
- Fra Sørneset (15,370431; 68,66442) sørvestover langs Sortlandssundet til Gjerstad (15,134788; 68,613687).*

Overvåkingssonen ligger utenfor vernesonen og omfatter lokalitetene 33477 Reinsnesøya, 36118 Bremnesøya, 11413 Sandan Sør, 32697 Steilo, 45252 Hoholmen, 35677 Brottøy, 13936 Sørsvika og 13782 Helgeneshamn.

Sørlig del av overvåkingssonen avgrenses:

- I sør fra Myrlandstranda (15,044861; 68,460203) i en rett linje over Hadsselfjorden til Sjøneset (14,924067; 68,508279), videre nordover fra Vangneset på Hadseløya (14,999023; 68,537803) til et punkt ved Skagen sør på Langøya (15,033467; 68,578006). Og deretter videre nordover til Gjerstad (15,134788; 68,613687)*
- I nord fra Gjerstad (15,134788; 68,613687) og i en rett linje over til Sørneset (15,370431; 68,66442).*
- Fra sør mot Raftsundet med en rett linje fra Larsvika (15,189204; 68,460757) til Seinesvika (15,19916; 68,45906).*

Nordlig del av overvåkingssonen avgrenses:

- I sør fra et punkt ved Sørneset (15,370431; 68,66442) østover til Ånesbukta (15,47681; 68,673167).*
- Fra øst fra Hognfjorden med en rett linje fra Kringelneset (15,456927; 68,729819) til Liland (15,502836; 68,743599).*
- Fra nord med rette linjer fra et punkt på Stamnes (15,473857; 68,818787) til et punkt i havet i Gavlfjorden ved kommunegrensen mellom Øksnes og Andøy (15,373451; 68,896141); og videre til Hundneset (15,301725; 68,896399).*
Koordinatene er angitt i desimal grader.

I vedlagte kart er vernesonen merket med rødt, mens overvåkingssonen er merket med gult.

Forskriften omfatter også slakterier, tilvirkingsanlegg og notvaskerier utenfor restriksjonssonen som håndterer akvakulturdyr, produkter av akvakulturdyr og utstyr fra anlegg i vernesonen.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 1 kart:

Kart over ILA-restriksjonssone i Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland.

Kart over ILA-restriksjonssone i Sortland, Hadsel og Øksnes kommuner, Nordland.

